

פרטי כל מס. ט

מישיבת ועדת החוקה חוק ומשפט
שהתקיימה ביום ד' י' חשוון תש"י
(2.11.1949)

נוכחו חברי הועדה:
נ. ניר - היו"ר
י. באהר
י. הררי
ע. זבוטינסקי
מ. בן-עמי (באיחור)
ש. כץ
י. לם
י. קליבנוב
ח. רובין

בזכות דעה מיעוצת: א. פרמינגר

מוזמנים:
שר המשפטים - פ. רוזן
י. שפירא - היועץ המשפטי
ח. וילקנפלד - מחלקת החקיקה

הישיבה נפתחה בשעה 09.15.

היו"ר נ. ניר: אני פותח את הישיבה.

קבלתי בקשה מאת הממשלה לכנס את ישיבת
ועדת החוקה חוק ומשפט, לפי חוק הפגרא, בענין חוק חפיסת נכסים. הייתה התנגדות
מצד כמה חברים כאשר קבלו את ההזמנה לישיבה זאת, אך לי בתור יו"ר הועדה לא
הייתה ברירה אחרת.

חוק תפיסת נכסים:

היו"ר נ. ניר:

לפניכם מונח הטופס שהכין משרד המשפטים
לאחר התיקונים שהוכנסו ע"י ועדת המשנה.

כמה דברים לא הוכרעו בוועדת המשנה, ועלינו יהיה להחליט עליהם.

השאלה הראשונה שלא החלטנו עליה בוועדת

המשנה היא הגדרת המונח "חייל משותרר", מפני שיש לנו שתי הגדרות שונות בשני
חוקים שקבלנו.

השאלה השנייה השנויה במחלוקת היא בקשר

להרכב הרשח המוסמכת.

השאלה השלישית היא בקשר עם סעיף 4(ב).

בוועדת המשנה היו שתי דעות ביחס לסיפא של סעיף (ב), האומרת: "ולאיש זולת

הרשח המוסמכת ולמי שהורשק על ידיה לכך, לא תהיה זכות לזחזיק במקרקעים

להשחמש בהם או לנצלם". חלק מהוועדה היה בעד הפסקה הזאת, וחלק הציעה להשמיטה.

השאלה הרביעית הייתה בסעיף 4(ג). היו שתי

דעות שוות להצעה שאי-מסירת הצו אינה מעכבת את בצועו, ולהצעה שאי-מסירת

הצו מעכבת את בצועו.

אשר לחוק בכללו. בחוק היו שלשה חלקים:

מקרקעים, דיור, וכלים. בעת הדיון על החוק הודיע לנו הממשלה שהיא החליטה לוותר

על סעיף 15 היות והיא עומדת להכין חוק מיוחד בענין זה. כמו"כ החליטה הממשלה

להשמיט את כל הפרק הדין על תפיסת כלים. ההגדרה של המלה "כלים" בסעיף הפירושים

מופיעה מפני שעלינו לאשר בחוק זה את תפיסת הכלים שנעשו עד עכשיו לפי התקנות

לשעת-הירום שהיו קיימות עד כה.

הממשלה להחליט להשמיט גם את סעיף 29.

האומר: "שום בית-משפט ושום בית-דין לא יוכל לבטל או לשנות צו שניתן ע"י אשח

רשח מוסמכת או החלטה שנחנה ע"י ועדת ערעור על פי חוק זה, או לעכב את בצועה".

התיקון הזה, פירושו שאפשר יהיה לפנות בענין זה גם לבית-הדין הגבוה לצדק.

נעבור על החוק סעיף סעיף.

ס ע י פ:

בחוק זה -
"מקרקעים" - כוללים קרקע מכל סוג או מכל צורת חזקה, וכל בנין,
עץ או דבר אחר המחוברים לקרקע, וכל חלק מן הים, או משפת הים,
או נהר, וכל זכות, טובת-הנאה או זכות שימוש בקרקע או במים או
עליהם.
"בית" - פירושו בנין או מבנה אחר, בין קבוע ובין ארעי, המחובר
לקרקע, וכולל חלק של בנין או של מבנה כזה, אך אינו כולל שמוש
משותף בחדר מגורים, בחדר עסק או במטבח.

"שעת-חירום" - פירושה תקופה שבה קיים במדינה מצב של חירום
בחוקף הכרזה לפי סעיף 9(א) לפקודת סדרי השלטון והמשפט,
חש"ח 1948-1.

היו"ר נ. ניר:

השינוי שהכנסנו בהגדרת "מקרקעים"
הוא, שבסעיף המוצע נאמר כי פירושם של
מקרקעים כפירושם בפקודת הקרקעות (רכישה לצרכי ציבור) 1943, אנחנו הכנסנו
את ההגדרה של אותו החוק, לגוף החוק הזה.

בהגדרת "בית" הכנסנו שינוי חשוב:

לפי ההצעה הקודמת אפשר היה לחפוס רק חלק של בנין. אנחנו נתנו אפשרות
לחפוס גם חדר אחד, אם חדר זה אינו כולל שימוש משותף נוסף על החדר.

שר המשפטים פ. רוזן:

הממשלה הציעה לבטל את האפשרות של החרמת
חדר בודד בדירה. ועדת המשנה שינתה
את הצעת הממשלה בנקודה זאת. לעת עתה אין לי כל אפשרות להגיד כי הממשלה
מקבלת את דעת הוועדה בענין זה.

היו"ר נ. ניר:

בענין זה יש הסתייגות למ. בן-עמי ולי.
קליבנוב.

סעיף 2

"(א) הממשלה רשאית למנות רשויות מוסמכות לצורך חוק זה.
(ב) מינוי על פי סעיף זה יכול להיות כללי או מסוייג.
(ג) הודעה על מינוי של רשות מוסמכת תפורסם ברשומות וחוקף
המינוי מיום פרסום ההודעה."

היו"ר נ. ניר:

השינוי שהכנסנו בסעיף זה, הוא שבמקום
ראש הממשלה, הממשלה תהיה רשאית למנות
רשויות מסוכמות לפי חוק זה.

י. הררי:

סעיף זה קובע מי ממנה את הרשות המוסמכת
ולא מי הוא המחליט אם החוק יחול או לא
יחול. אנחנו יוצאים מההנחה שהממשלה אחראית בעד כל מה שעושה כל שר. הסעיף
הזה יוצר רושם שדרושה החלטת הממשלה כדי להפעיל את החוק, ואין כאן כלל ענין
של הפעלת החוק אלא רק של מינוי הרשות המוסמכת. מכיון שהענינים שלמענם

ועדת חוקה, חוק ומשפט
2.11.49
חוק תפיסת נכסים

ר.ל.

י. הררי:

אפשר לחפוס נכסים, שייכים לשרים שונים, הציעה הממשלה שראש הממשלה יהיה
רשאי למנות רשויות מוסמכות לצורך חוק זה.

י. בדר:

החוק הזה כולל מטרות שונות מאוד ורחוקות
אחת מהשניה. אי אפשר למסור זאת לידי שר
אחד, ואי אפשר להסכים לשיטה בה ראש הממשלה ייהפך לעוד שר, כי ראש הממשלה הוא
האתראי והמתאם את פעולות הממשלה. קיימת נטייה שמשרד ראש הממשלה ייהפך למשרד
בעל תפקידים מיוחדים.

אני חושב שהניסוח המוצע הוא הפתרון הטוב
במקרה זה. אם ניסוח זה לא יתקבל, אעמוד על הצעתא שהבאתיה לוועדת המשנה; לחלק
את כל החוק הזה לכמה חוקים, חוק אחד לצרכי בטחון, חוק שני לצרכי דיור וכו'.
אז, על כל חוק יהיה שמונה שר אחר.

י. שפירא:

אם אתם מוסרים את הסמכות הזאת לידי הממשלה
כולה, הממשלה יכולה להעביר כל סמכות שנתונה
לה, לידי אחד משריה.

ח. רובין:

ראש הממשלה מקבל לידי סמכויות מקריות של
קשורות עם היותו ראש הממשלה. השיטה הזאת,
גם מבחינה אדמיניסטרטיבית וגם מבחינת מבנה הממשלה, מתוסרת הגיון. אם רוצים
להטיל על האחראיות על החוק הזה, דוקא על שר מסוים, אצא ההגיון אומר שזה צריך
להיות שר הפנים; בכל אופן לא ראש הממשלה.

י. קליבנוב:

אני מאמ דעים עם רובין בענין זה.
אני חושב שאנחנו נוהגים להכניס את ראש
הממשלה בכל מקרה שאין שר מסויים שצריך למלא תפקיד מסויים. לראש הממשלה תפקיד
קבוע אצאאאאאא בכל העולם: עליו לפקח ולשאת באחריות הגדולה הקשורה בתפקיד
של ראש הממשלה. אי אפשר להטיל על ראש הממשלה תפקידים מסויים רק מפני שברגע
זה שר הפנים הוא שר שאיננו חושבים שכדאי להטיל עליו תפקידים אלה. איננו יכולים
לקחת בחשבון את המצב ברגע הנוכחי. הענין הזה שייך לפי תוכנו לשר הפנים, ומקובל
בכל העולם שבדברים כאלה מטפל שר הפנים. לכן אני מציע למסור את התפקיד הזה

רל.

י. לם:

הגענו לידי פשרה בוועדה המשנה בשאלה
זאת מפני שלא רצינו להחוכח על זאת בכנסת.

מלבד זאת, אנחנו עדים לאינפלציה ברשויות מוסמכות. ישנם חוקים המוסכים
סמכויות גדולות לרשויות מוסמכות. בתקופת המנדט ובחדשים הראשונים לקומה של
מדינת ישראל, היינו זהירים מאוד במסירת סמכויות כאלה. עכשיו אני רואה
שבכל משרד ומשרד מתמנות רשויות כאלה, וקשה לשר לעמוד בפני הלחץ של הפקידים.
ברור כי אם הממשלה תהיה הממנה של הרשויות המוסמכות, היא לא תמנה רשות
מוסמכת רק למשרד אחד. לכן אני חושב שבכל זאת יש למסור את התפקיד הזה לממשלה.
היועץ המשפטי אמר כי גם אם נמסור זאת לממשלה, הממשלה רשאית להעביר סמכותה
לאחד השרים. אבל הממשלה לא תעשה זאת אם החוק קובע שהממשלה ככלל, אחראית
בעד הדבר הזה.

לכן אני מבקש מהררי לוותר על הסתייגותו

ולאפשר לוועדה לבוא בענין זה בצעדים בדעה מסכמת, לכנסת.

היו"ר נ. ניר:

ה צ ב ע ה

בעד ההצעה שהממשלה תהיה רשאית למנות רשויות מוסמכות - 6.
נגד - 1.

ההצעה נתקבלה.

(הסתייגות לי. הררי)

אני מבקש לרשום לי הסתייגות באופן

ת. רובין:

אבנמאלי. במקרה שלא תחבל בכנסת הצעת

הועדה, אני מציע לקבוע את שר הפנים במקום ראש הממשלה.

הסתייגות לח. רובין, במקרה שהסתייגותו של הררי תחבל.

כיון שהררי וקליבנוב צריכים לעזוב את

היו"ר נ. ניר:

הישיבה, נפסיק במעוף 2 ונעבור לסעיף 3,

בו מבקש הררי להכניס הצעה.

ס ע י פ 3

(א) רשות מוסמכת לא תתן צו הפיסת מקרקעים או צו דיור על פי חוק
זה, אלא בשעת-חירום.

(ב) קירסא א': רשות מוסמכת לא תתן צו הפיסת מקרקעים או צו דיור

רל.

על פי חוק זה, אלא אם היא משוכנעת שמחן הצו דרוש לשם הגנת המדינה, בטחון הציבור, קיום אספקה חיונית או שירותים ציבוריים חיוניים, קליטת עולים או שיקום חיילים משוחררים או נכי מלחמה.

גירסא ב': רשות מוסמכת לא תחן צו הפיסח, מקרקעים או צו דיור על פי חוק זה, אלא אם מחן הצו דרוש לשם הגנת המדינה, בטחון הציבור, קיום אספקה חיונית או שירותים ציבוריים חיוניים, קליטת עולים או שיקום חיילים משוחררים או נכי מלחמה.

י. הררי:

אני מתאר לי כי ברור לכל חברי המועדה שלפי מבנה החוק אפשר יהיה לתפוס נכסים רק בשעת חירום. אני רואה אפשרות של מקרים רבים בהם יהיה צורך לתפוס חדרים גם לא בשעת חירום, או שיצטרכו לתפוס נכסים במקום מסוים בשעה שברוב חלקי הארץ יהיה מצב נורמאלי. לא תהיה אז כל סיבה להכריז על שעת חירום בכל הארץ. לכן אני מציע להוסיף בסעיף 1 סעיף-קטן האומר: "אולם הכנסת תוכל לתח יפוי כוח לממשלה צמאצ במקרים מסויימים שהיא תחליט עליהם, להשתמש בחוק הזה גם לא בשעת חירום". אני רוצה להשאיר פתח ואפשרות להשתמש בחוק הזה גם לא בשעת חירום. התפקיד של קליטת העליה יעמוד בפנינו עוד במשך זמן רב. חוק זה וחוקים דומים אחרים ישמשו בידי הממשלה סיבה כדי לא לבטל את שעת החירום. לכן לא הייתי רוצה שנקשור דברים כאלה רק בשעת החירום.

שר המשפטים פ. רוזן:

אני מתנגד להצעת הררי; אני חושב אותה למיותרת. השאלה הזאת תקעורר לגבי כמה וכמה חוקים. משרד המשפטים יוצא מחוץ הנחה שכאשר הכנסת חבטל את שעת החירום היא חצטרך לתח דעתה על מערכת של חוקי חירום, ותצטרך להחליט באיזו מידה היא רוצה להמשיך לקיים סמכויות מסויימות בידי הממשלה. הדבר הזה לא נוגע רק לחוק זה. ההחלטה של הכנסת לבטל את שעת החירום לא תהיה החלטה סתמית. לפיכך אני חושב שהצעת הררי מיותרת, אבל לא אתנגד לכך, כי אין זה משנה כלום. זה רק מקדים דבר שאולי נצטרך פעם להחליט עליו.

ח. רובין:

אני מסכים לדעת שר המשפטים שהדבר הזה מיותר, אבל אני חולק על דעתו, שמחוך כך אין זה מזיק ואפשר להכניס זאת. אם זה מיותר לא צריך להכניס זאת. מדוע הכנסת הצעת הררי מיותרת: כל הדיון על החוק הזה מושפע מהודעת היועץ המשפטי בוועדת המשנה שהחוק הזה יחול רק בשעת החירום. לא יתכן לשנוח את הדבר הזה, כי שינוי כזה מחייב אותי לעבור מחדש על כל החוק ולבחון באיזו מידה השינוי הזה

ח. רובין:

משנה אח דעתי לגבי סעיפים אחרים.

אני חושב שבדברי שר המשפטים צריכים

לספק את הררי. אם יבטלו את שעת החירום, פירוש הדבר שלא תהיה דחיפת גדולה ואפשר יהיה לבחון איזה חוק יש להשאיר בחקפו, ואיזה - לא להשאיר בתקפו. בוועדת המשנה החלטנו על פרינציפים, אך לא נסחנו את הסעיפים. לי יש ספיקות בנוגע לסיסוח של סעיף 3(א), בראי נאמר: "רשות מוסמכת לא תתן צו תפיסת מקרקעים או צו דיור על פי חוק זה, אלא בשעת-חירום". בסעיף אחר קבענו כי אי-מסירת הצו אינה מעכבת את ביצועו. בסעיף אחר קבענו שגם ערעור לא מעכב את ביצוע-הצו. אם נאמר בסעיף 3(א) שרשות מוסמכת לא תתן צו אלא בשעת חירום, עדין לא מובטח שבמקרה שהיא כן מוציאה צו, הצו הזה אינו יותר מאשר פיסת-נייר. לפי הבנתי, סעיף 3(א) כולל רק הוראה לרשות המוסמכת לא לתת צו אלא בשעת חירום.

י. לם:

אני מצטרף להצעת הררי. ההצעה הזאת, פירושה

שאנחנו מתחשבים מראש עם האפשרות שלחוק

הזה יהיה חוקף גם אחרי ביטול שעת החירום. הדבר הזה יחסוך לנו תמכה זמן כאשר נגיע לביטול שעת החירום.

ח. וילקנפלד:

ההבדל הוא פורמאלי גרידא, מפני שבכל אחד

משני המקרים הכנסת הצטרך לתת דעתה על

החוק הזה. השאלה היא אם הכנסת תעשה את הדבר הזה ע"י חוק או ע"י רזולוציה. לי נדמה שהדרך של רזולוציה היא הפחות רצויה.

לנקודה שעורר מר רובין: יש צורך בקיום

הרשויות המוסמכות גם אחרי ביטול שעת החירום. קבענו למשל שצריך היה לפנות את החדרים לאחר ששה חדשים מתום שעת החירום, ודבר זה דורש פידורים וחשבונות, שיכולים להיעשות ע"י הרשות המוסמכת.

היו"ר נ. ניר:

ה צ ב ע ה

בעד הצעת הררי להכניס סעיף האומר: "אולם הכנסת תוכל לתת יפוי כוח לממשלה במקרים מסויימים שהיא תחליט עליהם להשתמש בחוק הזה גם לא בשעת חירום נגד

ההצעה לא נתקבלה.

(הסתייגות לי. הררי).

ר.ל.

ח. רובין:

אני שומר לעצמי זכות להכניס שורה של הסתייגויות במקרה שתקבל הצעת הררי.

י. ברר:

אני מבקש להגביל את תוקף החוק לשלוש שנים. מר שפרינצק החליט - ובצדק -

שאי אפשר להביא הצעות אבנטואליות בקריאה השלישית. לפי מכניקה זאת אין לי דרך אחרת אלא להביא את ההצעה הזאת. אך אם מר הררי יוותר על הצעתו - אוריד את הצעתי.

י. לם:

אם מעמידים את ההצעה הזאת, אני מבקש לשמר לי זכות הסתייגות בטעיף הקודם:

במקום "הממשלה רשאית" - "ראש הממשלה רשאי".

ח. רובין:

לאור העובדה שהיו הצעות שהיו מוסמכות ע"י הרוב בוועדה, והדבר השתנה ע"י חברים שובטח להם רוב הכנסת, אני מבקש לדון בחוק הזה מראשיתו, לאור ההצעות האלה.

היו"ר נ. ניר:

אני רוצה לפנות למר הררי, היות והסתייגותו הביאה שורה של הסתייגויות נוספות, לנותר

על הסתייגותו.

י. הררי:

החוק הזה עורר בשעתו סערה גדולה מאוד. היתה הסכמה לתפיסת כלים, תפיסת אנשים ותפיסת עבודה רק לשעת חירום. עכשיו שנו את החוק, והוא חל רק על תפיסת מקרקעים. את הקרקע אפשר לתפוס גם אם לא תהיה שעת חירום, אבל כדי שאפשר יהיה להעמיד עליה צריף, צריך שתהיה שעת חירום, לפי האמור בחוק זה. אנחנו הולכים ומסתבכים, ומציפים את עצמנו מיום ליום בחוקים הקשורים עם שעת החירום. כשנגיע למצב שנצטרך לבטל את שעת החירום, נצטרך לשנות את כל מערכת החוקים שלנו. מחוך כך, אינני מוותר על הצעתי.

ח. רובין:

אני עומד על הצעתי לדון מחדש על כל החוק.

ועדת החוקה, חוק ומשפט

2.11.49

חוק חפיסת נכסים

רל.

היו"ר נ. ניר:

אני מציע לקבל את הודעת רובין, ולשמור
לו זכות להכניס הסתייגויות במקרה שתקבל

הצעת הררי.

י. לם:

מאחר שהשאלה הזאת גורמת להכנסת הסתייגויות
אני מסתלק מתמיכתי בהצעת הררי, ואני גם

לא מציע לסייע לחמוך בה.

(י. הררי וי. קליבנוב עוזבים את הישיבה.)

סעיף 2 (המשך)

ח. רובין:

אני הצעתי שהרשות המוסמכת תהיה מורכבת
מנציגי משרד הבטחון, משרד הפנים,

משרד המשפטים, המשרד למסחר ותעשייה ולשכת הביקורת.

היו"ר נ. ניר:

הצעה ורהפטיג היתה שהרשות המוסמכת תהיה
המינהל המחוזי.

י. בדר:

אני מציע שהרשות המוסמכת לא תהיה רשות
כללית אלא רשות איזורית, בה ישבו באי-

כח העיריות והמוסדות הכלכליים, ומשפד הפנים. היו"ר יהיה שופט.

י. לם:

אנחנו קבענו כי באינסטנציה שניה ישב
שופט עם שני נציגי הציבור, והוא יברר

אם כל צד של רשתת מוסמכת הוא כדין או שצריך לבטלו. (י. בדר: אתה צודק, זה
צריך להיות שופט שלום). איך אתם מתארים לכם רשות מוסמכת בתור קולגיום? אם
יש צורך לתפוס בית, הצטרך לשבת ועדה אשר יהיו מיוצגים בה כל מיני גורמים?
(י. בדר: אתה צודק, שוכנעתי.)

היו"ר נ. ניר:

ה צ ב ע ה

מי בעד זה שנקבע בחוק את הרכב הרשות המוסמכת - מי עומט.
מי נגד - רוב.

ההצעה לקבוע את הרכב הרשות המוסמכת
לא נתקבלה.
(החלטות לש. ה. ה. ה.)

ועדת חוקה, חוק ומשפט
2.11.49
חוק הפיסת נכסים

ר.ל.

היו"ר נ. ניר:

בסעיף (ב) הכנסנו שינוי: המינוי יכול להיות מסוייג לפי השטח.

ח. וילקנפלד:

ההחלטה הזאת נוגעת לא לסעיף זה אלא לסעיף הדן על ועדות ערעור. בקשר עם מינוי ועדות הערעור נאמר גם כאן שהמינוי יכול להיות כללי או מסוייג, והועדה החלטה שהמינוי יכול להיות מסוייג רק לפי השטח, מפני שלא רצוי שבתחום אחד הפעלנה כמה ועדות. בסעיף 2 לא הייתה כל החלטה לסייג את הרשות המוסמכת לפי השטח.

היו"ר נ. ניר:

ה צ ב ע ה

בעד ההצעה שהמינוי יכול להיות "כללי או מסוייג" בלי התוספת "לפי השטח" - **3 נ.ב.**

ההצעה נחטבלה.

(הסתייגות לח. רובין)

סעיף 3 (המשך)

ת. רובין:

אני מציע בסעיף (א), במקום "רשות מוסמכת" לא חתן צו" - "רשות מוסמכת אינה רשאית לתת צו".

היו"ר נ. ניר:

בסעיף המוצע ע"י הממשלה היה כתוב: "קיום אספקה ושירותים חיוניים". אנחנו שינינו וכתבנו "קיום אספקה חיונית ושירותים ציבוריים חיוניים". השמטנו את המלים: "לקיום שלטון חקין במדינה".

לא קבלנו החלטה בשאלה אם להכניס את

המלים: "אם היא משוכנעת".

י. שפירא:

אם אחם מוחקים את המלה "משוכנעת", פירוש שהאיש הנפגע יוכל לערער על ההחלטה לגופו של ענין בפני ועדה הערעורים, ואח"כ בפני בי"ה העליון, ואז אין טעם לחוק הזה. אם האיש הנפגע יוכל לערער פעמיים, פעם בפני ועדה הערעורים ופעם בפני בי"ה העליון, פירוש הדבר, ביטול האדמיניסטרציה והעברת התפקיד האדמיניסטרטיבי

ר.ל.

י. שפירא:

קיימת נטייה אצל כמה מחברי הכנסת, שבי"הד העליון ימשול במדינה. אין שום דבר סקרימנטאלי בכך שהאנשים היושבים בבית המשפט העליון הם השופטים. חשיבות עמדתם היא בזה שהם דנים על הענין מבחינת החוק. אם מעבירים לבית המשפט העליון שאלות של "פוליסים", יוצרים מנגנון אדמיניסטרטיבי שנקרא-בית המשפט העליון, שההבדל בינו ובין מנגנון האדמיניסטרטיבי הקיים הוא בזה, שאי אפשר לערער על עמדתו, ואסור לכתוב נגדו משהו. במקרה כזה בית המשפט העליון ייהפך לאדמיניסטרטור שגם בכנסת אי אפשר יהיה לטעון נגדו. ע"י זה, נשיג את ההפך ממשטר דמוקרטי. נוסף לכך אחם מכניסים אח בית המשפט העליון לשאלות של "פוליסים", וכל כוחו של בית המשפט העליון הוא בזה שהוא קחוק מפוליטיקה, ודן בדברים רק מבחינת חוקיותם והגינותם. לתועלת הענין, כדי שהחוק יוכל לפעול וכדי שתהיה ביקורת מאכסימאלית על פעולת האדמיניסטרציה, צריך לכתוב כאן: "אם הרשות המוסמכת משוכנעת". על השיכנוע ונימוקי השכנעע אפשר לערער בפני ועדת הערעורים. הפניה לבית המשפט העליון יכולה להיות רק מבחינת החוק.

מ. בן-עמי:

בסעיף 17 כתוב: "הרואה עצמו נפגע

על ידי צו של רשות מוסמכת, רשאי לערער עליו לפני ועדת ערעור". אם נשאיר בסעיף זה את המלה "משוכנעת", לא תהיה אפשרות לבדוק את אענין בפני ועדת הערעור. בסעיף 17(ב) נאמר כי יו"ר ועדת הערעור רשאי להאריך את החקופה להגשת ערעור, באם הוא משוכנע שיש לכך סיבה מספקת. נוסף לכך נאמר בסעיף 18: "ועדת ערעור לא תאשר צו תפיסת מקרקעים, או צו דיוור, עם או בלי ~~שיש~~ שינויים, אלא אם היא משוכנעת שהצו דרוש לכל תכלית מן התכליות הנזכרות בסעיף 3(ב)". אני מוכן להניח את המלה "משוכנעת" לוועדת הערעור. אבל אינני רוצה להשאיר זאת לגבי הרשות המוסמכת. אינני מוכן להסתפק בשיכנוע האיש של הרשות המוסמכת. יכול להיות שהרשות המוסמכת היחה באמת משוכנעת, ובכל זאת, הצו לא היה מוצדק. מדוע לא נקבע שהרשות המוסמכת צריכה לעמוד במבחן, וועדת הערעור צריכה להיות משוכנעת אם הצו היה צודק או בלתי צודק.

בקשר לבי"הד העליון. אי אפשר ללכת

לבי"הד העליון אם קיימת גם אפשרות אחרת. כאן האפשרות האחרת היא ועדת הערעור. אם ועדת הערעור תהיה משוכנעת שהצו מוצדק, ביה"ד העליון יכול להתערב רק בטכניקו

רל.

י. בדור:

אם לא נכניס את המלה "משוכנעת", או

אם נקבל את הצעת היועץ המשפטי ונכניס

אותה, בשני המקרים בי"הד העליון לא ייכנס לעצם הענין הזה. ההבדל הוא בכך

שאם לא נכניס את המלה "משוכנעת", יהיה הרבה יותר קשה לשלטונות האדמיניסטרטיביים

לעשות איזה שהם צעדים לפי החוק הזה. הם יצטרכו להיות הרבה יותר זהירים.

עליהם יהיה לנמק את מעשיהם. אני במקרה זה בעד הגבלת החוקף, ובחריפות, אם

כי אני יודע שדבר זה מקשה.

רק לגבי מקרה אחד אולי כדאי לסגת בענין

זה: בקשר לצרכי בטחון. במקרה שה אני מסכים כי מספיק אם הרשות המוסמכת חתיה

משוכנעת, כדי לאשר את הצו.

י. למ:

מר בן-עמי חושב שועדת הערעורים לא תוכל

לשנות החלטה של רשות מוסמכת אם היא

תרוכח שהרשות המוסמכת היתה משוכנעת בצורך לקבל החלטה כזאת. לועדת הערעורים

ישנה זכות מלאה וגם טובה, להכנס לעצם הענין, גם אם הרשות המוסמכת היתה

משוכנעת. בכל אופן, לזאת אנחנו התכוונו, ואם הסעיף הזה לא אומר זאת - עלינו

לשנותו. אם לא נוהנים את האפשרות הזאת, יפנו לבי"ה המשפט העליון בכל שאלה

ושאלה. אני חושב/ שהדבר הזה נוגע לא רק לעניני בטחון.

ח. רובין:

ההצעה למחוק את המלה "משוכנעת" מסעיף

3, פירושה שיהיה צורך לבחון בחינה

יותר ענינית בשלב הראשון. אם מכניסים את המלה "משוכנעת" החוק מעמיד

את הדבר הזה על משטב אבאקטאב לא-אובייקטיבי אלא סובייקטיבי, כלומר,

על הפעולה הפנימית שמתרחשת במחו של הפקיד. אני חושב שצריך לדרוש מהפקיד

לבחון את הדבר הזה מבחינה אובייקטיבית.

האינסטקציה השניה היא הרבה פחות אנונימית.

ידוע שאחד מהאנשים האלה יהיה שופט. כאן אני מבין שיכול להיות שיקול של

המוסד הזה באופן אובייקטיבי, והמוסד הזה צריך להיות משוכנע.

בקשר עם הצעת בדור, להשאיר את המלה

"משוכנעת" לגבי צווים הנוגעים לבטחון. אם אינני מוכן להאמין לאדמיניסטרציה

בענין זה, אין זה משנה איזו כותרת תנתן לצו.

ועדה חוקה, חוק ומשפט
2.11.49
חוק הפיסח נכסים

ר.ל.

ח. רובין:

בקשר לביה"ד העליון. לדעתי, גם אם

נשמים את המלה "משוכנעת" לגבי ועדת הערעור, החוק קובע באופן אכסלוסיבי את דריכות הערעור בענינים אלה. ערעור עניני מגיע רק לוועדת הערעור. אני מבין שכל מי שפונה לביה"ד העליון, פונה אליו כאל ביה"ד לצדק. הוא אינו יכול כבר למעון דברים לגופם, אלא רק מענות של פגיעה צפודורה, ודברים מסוג זה. שום בחינה ענינית לא באה בחשבון. בודאי שדבר זה לא בא בחשבון אם אנתנו אומרים שועדת הערעור צריכה להיות משוכנעת. (י. למ: אם אתה מחק בסעיף זה את המלה "משוכנעת", ביה"ד העליון מוכרח להכנס לעצם הענין). אני חושב שאתה טועה. ועדת הערעור מאשרת שהיא משוכנעת שאצאאאאא שהצו היה דרוש. כל בחינה ענינית לא תיעשה ע"י ביה"ד העליון.

ח. וילמנפלד: אני רוצה לבחון אם כולנו מאוחדים לגבי

כוונת הדברים; אם כולנו מסכימים

שיש לנו שלוש אינסטנציות, באינסטנציה ראשונה צריך להיות שכנוע לגוף הענין, באינסטנציה שניה צריך גם כן להיות שכנוע לגוף הענין ובאינסטנציה שלישית לא צריך להיות שכנוע לגוף הענין אלא רק בדיקה החוקיות וההגיונות. אם אנתנו מסכימים לזאת, עלינו לחפש דרך כיצד לתת לזה ביטוי במערכת המשפט שלנו. הייתי מבין לו היתה עמדה המחנדה לגופם של הדברים האלה, לו היה מישהו אומר שהוא מעונין כי גם האינסטנציה השלישית תהיה משוכנעת לגוף הענין. זאת רוצה רק ד"ר בדר. ד"ר בדר מוכן, לגבי ענינים מסויימים, להסתפק בשכנוע לגוף הענין רק מצד שתי אינסטנציות, ובאינסטנציה שלישית הוא מסתפק בבדיקה החוקיות, ולגבי יתר הדברים הוא רוצה בדיקה לגוף הענין ע"י שלוש האינסטנציות. אבל אם אנתנו מחפשים את הביטוי להצעה שבשתי אינסטנציות ראשונות תהיה בדיקה לגוף הענין, ובשלישית - בדיקה החוקיות, עלאצא השאלה היחידה היא רק: איך לתת לזה ביטוי.

אני רוצה להפנות את תשומת לבכם לכך

שבהצעה הממשלה הסעיף היה מנוסח באופן שלישי: "הועדה לא תאשר אלא אם היא משוכנעת". הנוסח הזה שונה לפי החלטת הועדה לנוסח חיובי. הנוסח החיובי כובל את הועדה יותר מאשר הנוסח השלישי. הנוסח השלישי אומר כי הועדה תוכל להביא בחשבון כל מיני שיקולים, אבל דבר אחד הוא הנאי מוקדם לאישור פסק-הדין: שהועדה תהיה משוכנעת. לעומת זאת, הנוסח המוצע מצווה על הועדה לאשר את הצו אם היא

ועדת חוקה, חוק ומשפט
2.11.49
חוק הפיסח נכסים

רל.

ח. וילקנפלד:

משוכנעת. אם אנחנו כותבים "ועדת הערעור לא תאשר את הצו אלא אם--", ועדת הערעור תמצא במצב כזה: היא חוכל להביא בחשבון כל דבר אשר נראה לה. אבל אם יבוא בפניה פקיד ויגיד "הייתי משוכנע", אין זה מספיק, כי על הפקיד לשכנע את הועדה. אם לא נכתוב בסעיף זה את המלה "משוכנעת", ביה"ד העליון - כאשר יבדוק את הסכניקה ואת החוקיות - יאמר לעצמו: החוק אומר לי באינסטנציה שניה לא להתערב ולבדוק רק את חוקיות הפעולה; אם ועדת הערעור היחה משוכנעת - מש זה מספיק. לעומת זאת, באינסטנציה שניה, החנאי המוקדם לחוקיות הוא השיקול האובייקטיבי. ביה"ד העליון יהיה מוכרח במקרה כזה להכנס לבדיקה אמפירית הענין אמפירית באופן אובייקטיבי.

י. שפירא:

אני מוכרח להודות כי יש טעם רב בדברי

חבר הכנסת בן-עמי. לו היינו מוחקים

את המלים "אם היא משוכנעת", והענין היה מובא לביה"המשפט, והיחה מתעוררת השאלה האם אפשר ללכת לביה"ד העליון לפני שהולכים לוועדת הערעור, הייתי בודאי מוען כי אי-אפשר ללכת לביה"ד העליון. אבל האיש הנפגע יאמר: נכון שיש לי חרופה אלטרנטיבית, ללכת לוועדת הערעור, אבל החרופה הזאת אינה פונעת את ביצוע הצו אלא אם יו"ר הועדה רוצה בכך; ואם כן, מה תועלת יש לי מההליכה לוועדת הערעור, אם היא תחליט רק כעבור חודש-חודשיים להחזיר לי את הדירה, ובינתיים יזרק אוהי מדירתי.

אשר לצד היוריסטי שבדברי ד"ר בדר:

אם אנחנו רוצים שביה"המשפט העליון, ובכלל ביה"המשפט בארץ, ימלאו את הפונקציה שלהם, והפונקציה שלהם היא כבירה, חרי עליהם להחליט חמיד, לא מה טוב ומה רע, אלא מה חוקי. מה טוב ומה רע - על זאת מחליטה הממשלה העומדת לביקורת של הכנסת.

אם גם מר בן-עמי יסכים, כי אם ביה"המשפט

יכנס לענין הזה, ולא יהיה כתוב "אם היא משוכנעת", ביה"המשפט העליון יהיה מוכרח להכנס לעצם הענין. אם תבדקו את פסק-הדין של חרופה אלטרנטיבית, תווכחו שביה"המשפט נכנס לעצם הענין. אם הכוונה היא לתח לביה"המשפט את האפשרות להחליט לא רק מה חוקי או אינו חוקי, אלא גם מה טוב ומה לא-רע, אז צריך להשמיט את המלים "אם היא משוכנעת". אבל אם אחם אוצים לאמצאם להשמיט את המלים האלה כדי שלשכנוע של הרשות המוסמכת לא יהיה משקל בעת הבירור ע"י ועדת הערעור - אפשר להוסיף זאת בסעיף 17 ו-18, ולאמר: שכנועה של הרשות המוסמכת לא קובע לא לכאן

ר.ל.

ועדה חוקה, חוק ומשפט
2.11.49
חוק חטיסה נכסים

י. שפירא:

ולא לכאן.

נצביע על השאלה הזאת בישיבתנו הבאה.

הי"ד נ. ניר:

הישיבה נסתיימה בשעה 11.30.